

ולנדות תלמי חכמי' אחר שהפקיר בו כמו שינדה אחד מעמי הארץ שהפקיר בו וכו' אבל תלמי חכמים שהפקיר בתלמידי חכמים אחרים יראי שמים וחסים על כבוד התורה חוץ משניהם יעינו בטענותם וייסרו החוטא מהם בדברים ויגערו בו כפי חטאו ויכניעו אותו לבקש מחילה ויפסו הנעלב כדי שימחול בדרך כבוד לשניהם בצנעה לא בפרהסיא בפני עמי הארץ עכ"ל והובאה בשו"ת הרדב"ז סימן שני אלפים רל"ט ובברכי יוסף ביורה דעה סימן רמ"ג.

ואף על פי שרבו אברהם בן הרמב"ם דן במבזה ת"ח בחייו אבל המבזהו לאחר מותו י"ל דחמיר טפי ולפי זה יש לתרץ שנידו לעקביא בן מהללאל כיון שסיפר לאחר מיתתו של צדיקים אבל בעלמא לא, מכל מקום הרמב"ם לא חילק אלא כתב אין מגדין אותו בפרהסיא לעולם עכ"ל. וכן עיקר לעניננו

שלא לגרום חילול השם, ולכן אף שעצת רבנו אברהם בן הרמב"ם לייסר החוטא בדברים וכו' היתה אי אפשר גם בחייו של (אותו גדול) כמובן ואין לנו הכח להעמיד הדת על תלה מכל מקום אסור לך לבזותו וכל שכן לאחר מותו. ומכל מקום כיון שתלמידיו למדים מדבריו לבזות יראים ושלמים כמו שהבאת מדבריהם וגם פשה הנגע הזה למרחוק בעו"ה לכן לחלוק לו כבוד הוא לחזק ידי המבזים ת"ח וגורם חילול השם נוסף, ועל כזה אמרו כל מקום שיש חילול השם אין חולקים כבוד לרב. סוף דבר גם בדרך לא תברכנו גם קלל לא תקללנו, ואתה בתמך תלך להיות מן הנעלבים ולא מן העולבים ולשמור על כבוד חכמים בכל מקום והקב"ה יוציא כאור צדק וצדקת כל מאמיניו.

יהודה הרצל הנקין

סימן לה

הפלגת תארים לרבנים

בי"ה, ט"ו מרחשון תש"ן
לרב אחד

שאלו כן הרה"ג מורה שעיקרו רב. ומעין זה אמרו גדול מרבן שמו ועיין בערוך ערך אביי והפרוש לע"ד הוא שמי שנזכר בלי שם תואר ומשרה ממילא גדולתו באה מעצמו והוא מכבד את כסאו ולא הכס מכבודו, מה שאין כן אם נקרא רב או רבן חלק מגדולתו נובע מתפקידו וכמו שאמרו במסכת ראש השנה דף כ"ה עמוד ב' שאפילו קל שבקלין ונתמנה פרנס על הצבור הרי הוא כאביר שבאבירים עכ"ל.

בפרט שיש לפרש הרה"ג ראשי תיבות הרב הגדול ולא הגאון, וגדול פרושו בשנים כמו בשו"ת תשב"ץ חלק א' סימן ס"ד ובית יוסף אורח חיים סימן שכ"ח לגבי מחללים שבת על ידי גדולי ישראל והוא מירושלמי מסכת יומא פרק ח' הלכה ח' וכן פרשתי במסכת חולין דף ק"ה עמוד א' שכל גדולי גליל היו נוטלין בחמין עכ"ל שהכוונה למבוגרים וכן נראה בסמ"ג. ולכן מוטב לכתוב הרה"ג וכל אחד יבין בו מה שירצה ואיהו דקא מטעיה נפשיה כמו שאמרו במסכת חולין דף צ"ד עמוד ב'. ונקיי הדעת אינם משגיחים בתוארים כמו שכתב ר' אברהם

ראיתי שכבודו כינה (רב אחד) שליט"א בתואר הג"ר והוא אינו ראוי לכך. וכיון שכבודו ביקש שאעיר על דבריו היקרים אעיר גם בזה. אמנם גדר התוארים נפרץ מאד והרבה פנו אל רה"גים ועיין קול ענות גבורה בשו"ת זכרון יהוסף חלק ד' סימן רנ"ג וקול ענות חלושה בשדי חמד מערכת החי"ת כלל ק"מ ומערכת הכ"ף כלל קנ"ז, ולמעשה אין לגרוע מהמקובל אבל גם אין להוסיף וברוב המקומות שומרים את התואר הג"ר בעד גדולים באמת. ועיין במסכת ברכות דף ט"ז עמוד ב' שרבי יוסי אמר שמספידין עבד כשר הוא איש טוב ונאמן ונהנה מיגיע כפו עכ"ל והשיבו לו אם כן מה הנחת לכשרים עכ"ל.

ובשבחים הולכים אחרי ההתחלה ועיין בהקדמה לשו"ת רבי עקיבא איגר, ולכן הג"ר שהוא ראשי תיבות הגאון רבי מורה שעיקרו גאון מה

בן הרמב"ם באגרת א', וז"ל רוב אלו הכנויים שמכנים לאדם זהו לשון הבאי ופטימי מילי בעלמא ונקיי הדעת ממעטין בהם ושונאים אותם, אבל אוהבי הגדולה והרודפים אחר השררה מרבים בהם ואוהבים אותם שהם גדולתם ומעלתם עכ"ל.

אבל לכתוב הג"ר במקום שאינו נכון הוא שקר. ויש חילוק, כי להפריז במכתב לפלוני אפשר שהוא מהשקר המוסכם ואין בו גזק וכל שבחו של אדם אומרים במכתב אליו שלא בפניו, אפס כי הכותב לא ימלט מאבק חניפה והנכתב מאבק גאווה או שנאת חנם אם סבור שלא נשתבח כראוי כמו שכתב בשו"ת ר' עקיבא איגר שם. אבל לכתוב או לדרוש כן ברבים נפיק מיניה חורבא כי על פיו יחזיקו את האינו ראוי לראוי ויבואו לסמוך עליו ועל דבריו, ולפעמים יש בו גם אונאת ממון, כמו במקרה זה שכבודו הזכיר אותו הרב ביחד עם ספרו ואף שביקר אותו שטעה בפרט אחד עדיין אם הוא גאון ש"מ ראוי לרכוש את ספרו.

וגדולה מזו יש סכנה במדינה כמו כאן שנוטעים אשרה אצל המזבח ובוחרים לתפקידים רבניים את שאינם ראויים לכך וגונבים דעת הבריות בתוארים עיין במסכת סנהדרין דף ו' עמוד ב' ובספר מרגליות

הים שם אות כ"א, וכבר בחרו לרב עיר גדולה את מי שאינו גדול בתורה ואחר כך הכתירו אותו גאון ומרן שהרי אינו בכבודם שיהיה להם רב קטן ובהכרח לגדלו. ורבנים אלה שאינם מחדשים בתורה אלא מביאים דברי אחרים ומשלים ומעשיות בטוב טעם ומושכים את הלב הם בכלל המתורגמנים וכבר אמרו בקהלת רבה פרק ז' על הכתוב טוב לשמוע גערת חכם מאיש שומע שיר כסילים עכ"ל שאלו הם המתרגמנים שמגביהין קולן בשיר להשמיע את העם עכ"ל, וכן דרשו בפרק ט' שם על הכתוב דברי חכמים בנחת נשמעים מזעקת מושל בכסילים.

וכיון שיש בהפרזה בתוארים בפרהסיא נגיעה למשרה ולממון לכן חמיר טפי, כמו שפרש הגמ"ז וצלה"ה את מה שאמרו בירושלמי מסכת מכות פרק ב' הלכה ו' בר נש דחכם חדא מיכלה פ"י שלמד מסכת אחת ואזיל לאתר ואינון מיקרין ליה כד הוא חכם תרין מיכלה צריך לומר לון חדא מיכלה אנא חכים עכ"ל שמירי שמכבדים אותו בממון, ואינו סתירה למסכת חולין דף צ"ד הנ"ל שמשמע שאם הם מטעים את עצמם לא שייך בזה גניבת דעת כי שם מירי בכבוד בעלמא.

יהודה הרצל הנקין

סימן לו

גיור קטנים בבית שאינו שומר מצוות

ב"ה, י"א כסלו תש"ן
לרב אחד

א

קרוב לשנה כבודו מפציר בי להביע דעתי בנושא גיור קטנים בבית שאינו שומר מצוות וסרבתי, כי לא הגיע מעשה לידי ולמה לי להתעבר ממרחקים על ריב לא לי להכניס ראשי בין ההרים.

גם רע עלי המעשה שדיוניכם ההלכתיים כתובים בלע"ז. ובספר בנושא גיור קטנים שקבלתי מכם האריך המחבר שליט"א להצדיק כתיבתו באנגלית ודבריו אינם לענין כי השאלה אינה האם הצבור

בארה"ב יוכל להביע דעתו או לא, אלא שעל ידי כתיבת הצעתו באנגלית בלבד הוא מונע ממנה להיות מובאת בפני גדולי הפוסקים בא"י ושאר מקומות שאינם קוראים אנגלית. ואטו יש שתי תורות אחת לקוראי אנגלית ואחת לשאר העולם, ואף שבודאי צריכים מורי הוראה להיות מעורים בנעשה במקום ששם השאלה מתעוררת ואם לאו אל יורו ועיין מה שהספדתי לגמ"ז וצלה"ה בספרי [חלק א'] בהתחלת מאמר א', מכל מקום עצם הדיון מושתת על דברי התלמוד והפוסקים וההכרעה בהם אינה תלויה באנגלית. ומה שבספר לועג לדעת כמה רבנים הסוברים שיש לחוש לטעות העולם שיורו היתר לעצמם וכתב